

Datum: vrijdag 16 november 2007

Zingen: Psalm 88: 1, 2

Gebed

Lezen: Psalm 88

Bronnen: Kantekeningen Staten Vertaling, Calvijn, Matthew Henry

Inleiding

Deze inleiding is in hoofdzaak gebaseerd op de verklaring van Johannes Calvijn over deze Psalm. Deze reformator heeft een diep inzicht ontvangen door de Heilige Geest in de bevindelijke kennis van Gods Woord. De Heere heilige de behandeling van deze Psalm aan ons aller hart.

Hoewel deze Psalm zeer droevige klachten bevat van een mens, die zwaar beproefd en bedrukt is, zo verklaart de Profeet toch ook, terwijl hij strijd voert tegen zijn droefheid, zijn onwankelbaar geloof, daar hij van uit de diepe duisternis van de dood, toch God aanroept als zijn Redder en Bevrijder.

Vers 1: *"Een lied, een Psalm voor de kinderen van Korach, voor de opperzangmeester, op Machalath Leannoth; een onderwijzing van Heman, de Ezrahiet."* De Heman (zie o.a. 1 Kron. 6:33, 1 Kron. 15:17 en 19, en 1 Kron. 16:42), wiens naam in dit opschrift genoemd is, is waarschijnlijk dezelfde, van wie de gewijde geschiedenis melding maakt, als de wijsheid van Salomo geroemd en vergeleken wordt bij Ethan, en Heman, en Chalcol en Darda (1 Kon. 4:31, "Ja hij was wijzer dan alle mensen, dan Ethan, de Ezrahiet, en Heman en Chalcol en Darda, de zonen van Mahol; en zijn naam was onder de heidenen rondom.").

Aldus is het niet te verwonderen, dat een man, die zo zeer met degeest van wijsheid was toegerust, de auteur van deze Psalm geweest is. De uitdrukking *op Machalath Leannoth* vertalen sommigen met *Op de zwakheid*, maar volgens het gewone gebruik, dat er van gemaakt wordt, wordt er waarschijnlijk een muziekinstrument mee bedoeld, of wel het begin van het één of andere lied. Verder moeten wij weten, dat ons in de persoon van deze man een spiegel wordt voorgehouden van een zeldzaam zware beproeving, en te gelijkertijd van geduld. Want God heeft Zijn dienstknecht, dien Hij met zulke voortreffelijke gaven had toegerust om een voorbeeld te zijn voor anderen, niet slechts tot zijn eigen nut zo zwaar beproefd, maar om aan al de Zijnen stof tot lering te geven. Laat ons het woord van de Apostel Jacobus tot lering zijn: *"En indien iemand van u wijsheid ontbreekt, dat hij ze van God begere, Die een iegelijk middel geeft, en niet verwijt; en zij zal hem gegeven worden. Maar dat hij ze begere in geloof, niet twijfelende; want die twijfelt, is een baar der zee gelijk, die van de wind gedreven en op en neder geworpen wordt. Want die mens mene niet, dat hij iets ontvangen zal van de Heere."*

Het is ook met dit doel, dat Heman, zich als het ware op een schouwtoneel plaatsende, getuigenis aflegt voor de Kerk zowel van zijn zwakheid als van zijn standvastigheid van het geloof. Want het is ons zeer nuttig en nodig om te zien, hoe een dienstknecht van God, die met zulke kostelijke gaven van de Heilige Geest was versierd, zó terneergeslagen is onder de last van zijn beproevingen, dat hij erbarmelijk klaagt in niets te verschillen van een dode; opdat wij in onze

ellende, hoe groot die ook zijn mag, ons niet aan wanhoop zouden overgeven; of, als wij soms door ziekte, zorg, smart, vrees of benauwdheid verzwakt en afgemat zijn, evenwel de moed niet verliezen, voornamelijk als wij zien, dat de Profeet niet dan met de uiterste krachtsinspanning zich uit deze diepe duisternis tot het licht van de goede hoop opwerkt. Wat meer is, wij moeten ons er van verzekerd houden, dat de Geest van God door de mond van Heman hier een vorm van gebed geeft voor allen, van wie de toestand als het ware wanhopig is.

Vers 2 en 3: *"O HEERE, God mijns heils, bij dag, bij nacht roep ik voor U. Laat mijn gebed voor Uw aanschijn komen, neig Uw oor tot mijn geschrei."*

Er moet gelet worden op hetgeen zo even met een kort woord gezegd is, namelijk, hoewel de Profeet eenvoudig en zonder overdrijving meedeelt welke kwellingen van smart en benauwdheid hij heeft ondervonden, hij intussen voor de beproefden een vorm van gebed heeft gegeven, opdat zij onder hun beproevingen, hoe zwaar die ook zijn mogen, niet zouden bezwijken. En hoewel wij vanwege de grote smarten, die hij ondervindt, hem weldra heftige klachten horen uitstorten, zo heeft hij zich toch terstond door zijn korte inleiding versterkt, opdat hij, vervoerd door een al te grote onstuimigheid, er niet toe komt over God te klagen en tegen Hem te murmureren, veeleer dan Hem ootmoedig om genade te smeken. Want door Hem *de God zijns heils te noemen*, legt hij zich een teugel aan, om er het overmatige van zijn smart mee in toom te houden, de wanhoop buiten te sluiten, en zich toe te bereiden en te versterken om het kruis te verdragen. Door zijn roepen en sterk aandringen toont hij met hoeveel zorg en ijver hij zich tot het gebed heeft begeven. Het is wel mogelijk dat hij niet overluid geroepen heeft, maar toch is het niet zonder reden dat hij dit woord *roepen* gebruikt, om aan te duiden, dat hij met veel ernst en inspanning heeft gebeden. Hiertoe behoort ook de ijver, als hij zegt dat hij *dag en nacht* hiermee is voortgegaan.

Ook die woorden *voor Uw aanschijn* zijn niet overbodig, want, hoewel allen gewoonlijk klagen als zij door de een of andere smart worden gedrukt, is het er toch ver vandaan, dat zij hun zuchten en kermen voor God uitstorten. De meesten zullen liever een verborgen hoekje opzoeken, om er tegen God te murmureren en Hem van strengheid te beschuldigen. Anderen storten hun klachten uit zonder te weten tot wie of waartoe. Hieruit leren wij, dat het een zeldzame deugd is om zich God voor ogen te stellen, zodat men zijn gebeden tot Hem richt. M. Henry zegt in zijn verklaring: De allereerste woorden zijn de enige woorden van troost in de hele Psalm. Maar voordat hij zijn klacht begint, roept de Psalmist God aan als de God van zijn heil, wat betekent dat hij, zo slecht als de zaken ervoor stonden, opzag tot God om heil en op Hem vertrouwde, omdat Hij de Bewerker daarvan was.

Vers 4 en 5: *"Want mijn ziel is der tegenheden zat, en mijn leven raakt tot aan het graf. Ik ben gerekend met degenen die in de kuil nederdalen; ik ben geworden als een man, die krachteloos is."* Met deze woorden verontschuldigt de Profeet het overmatige van zijn droefheid, alsof hij zei, dat het niet uit overgevoeligheid is, dat hij aldus roept; maar als men zijn toestand nagaat, dan zal men bevinden, dat er een ontzettend lijden is van allerlei aard, dat hem het recht geeft om aldus te klagen. Nu stelt hij niet één enkel soort van kwaad op de voorgrond, maar hij zegt dat rampen en ellende zich als het ware opgehoopt hebben, dat zijn hart vol was van benauwdheden en droefenissen, totdat hij de tegenheden zat was. Daarna zegt hij, dat zijn leven niet ver van het graf is

geweest; maar in het volgende vers spreekt hij daar nog in sterkere bewoordingen over als hij zegt, dat hij als een dode geweest is. Want, hij ademt nog wel onder de levenden, maar hij was van alle kanten zó zeer met de dood bedreigd, dat dit voor hem als even zo veel graven was, waarin hij dacht plotseling verslonden te zullen worden. En het schijnt dat hij het woord *geber*, hetwelk mannelijke kracht te kennen geeft, gebruikt heeft, in plaats van het woord, dat eenvoudig *man* betekent, om duidelijker te kennen te geven, dat het kwaad, hetwelk hij te verduren had, zó groot was, dat het ook de krachtigste man zou doen bezwijken. M. Henry zegt in zijn verklaring: Hij was een man van smarten en daarom houden sommigen hem in deze Psalm voor een type van Christus. Hij roept uit: *"Mijn ziel is der tegenheden zat."* Zo heeft Christus gezegd: *"Mijn ziel is geheel bedroefd."* En in Zijn doodsbenauwdheid: *"Mijn ziel is geheel bedroefd tot de dood toe"*, zoals de Psalmist hier, want hij zegt: *"Mijn leven raakt tot aan het graf."*

Vers 6: *"Afgezonderd onder de doden, gelijk de verslagenen, die in het graf liggen, die Gij niet meer gedenkt, en zij zijn afgesneden van Uw hand."*

De Profeet heeft iets willen aanduiden, dat erger is dan de gewone dood. In de eerste plaats zegt hij, dat hij afgezonderd was onder de doden, omdat hij onnut was geworden voor alle zaken, die het menselijk leven betroffen, en als afgesneden van de wereld. Gelijk men de melaatsen, naar de wet Gods (Leviticus 13:46) van de bijwoning met andere mensen pleegt af te zonderen (2 Koningen 15:5). De Profeet zegt, dat hij de loop van dit tegenwoordige leven volbracht heeft, en dat hij zijn geest met generlei zorg meer bezwaart, omdat door de velerlei rampen, die hem hebben getroffen, alle gevoel als het ware in hem verstompt was. En zich daarna vergelijkende bij gewonden, klaagt hij, dat hij zich in een ergere toestand bevindt dan wanneer hij, verzwakt zijnde door langdurige ziekte, langzamerhand de dood zou naderen, want wij hebben een natuurlijk afgrijzen van een geweldige dood.

Harder schijnt wat hij er bijvoegt, namelijk *dat God hem vergeten heeft, en dat hij afgesneden is van Zijn hand*, of van Zijn hoede, aangezien het toch zeker is, dat de doden niet minder onder Gods bescherming zijn dan de levenden. Zelfs die boze Bileam, die wel graag het licht in duisternis zou hebben willen veranderen, was genoodzaakt uit te roepen: *"Mijne ziel sterve den dood der rechtvaardigen (Numeri 23 : 10)."* Daarom zou het kunnen lijken alsof dit hier het woord was van een Heiden, namelijk, dat God de mensen na hun dood niet meer gedenkt. De Profeet spreekt naar het gevoel van iemand, die onder zeer zware beproeving gebukt gaat. En men moet er zich niet over verwonderen, dat een man, begiftigd met de Geest van God, als verstompt en verslagen was, toen de smart hem had overstelpt, zodat hem toen een onbedachtzaam woord was ontglipt. Want hoewel in het hart van de dienstknechten van God ook onder hun grootste benauwdheden dit geloof diep en vast geworteld is, dat God zorg draagt voor de levenden en de doden, toch wordt hun verstand soms zó zeer door de smart beneveld, dat zij zich voor het ogenblik de voorzienigheid van God niet herinneren.

Dat zal men ook vaak in de klachten van Job kunnen bespeuren, te weten, als het hart van de gelovige geheel vervuld is van droefheid, dat zij dan niet terstond kunnen doordringen tot de verborgen voorzienigheid van God, waar zij echter te voren wel bepaald aan gedacht hebben, en die ook in hun hart gegraveerd is. Hoewel de Profeet er dus van overtuigd is, dat de doden onder de

hoede en bewaring van God zijn, toch heeft hij bij de eerste aanval van smart niet zo bedachtzaam gesproken als hem betaamde; want het licht van het geloofs was in hem verduisterd, hoewel het, gelijk wij zien zullen, plotseling weer begon te schitteren. En het is voor ons zeer nuttig hier op te letten, opdat, wanneer wij door de verzoeken verzwakt worden, niet tot wanhoop zouden vervallen.

Vers 7 en 8: *"Gij hebt mij in de onderste kuil gelegd, in duisternissen, in diepten. Uw grimmigheid ligt op mij; Gij hebt mij nedergedrukt met al Uw baren. Sela."* Hij erkent nu duidelijker, dat al het leed, dat hij ondervindt, door de hand van God op hem gelegd is. Ook zal niemand, gelijk het behoort, tot God gaan om verlichting (van zijne ellende) tenzij hij er wel van overtuigd is, dat het Zijn hand is, Die hem slaat, en dat hem niets bij geval overkomt. Nu moet men opmerken, dat, hoe meer hij tot God nadert, hoe meer zijn droefheid in heftigheid toeneemt, omdat voor de heiligen (gelovigen) niets ontzettender is dan het oordeel Gods. Anderen vertalen het zo: *"Uw grimmigheid is tot mij genaderd"*, en het Hebreeuwse werkwoord *samach* wordt soms ook hiervoor genomen. Maar de omstandigheid van deze plaats dringt mij om het te nemen voor "omringen", of "zwaar zijn op". Want waar gesproken wordt van iemand, die in een drievoudig graf is neergezonken, zou het woord *nadering* een te koude uitdrukking zijn. Wat nu de overzetting betreft, die ik gevolgd heb, komt zij zeer goed overeen met de samenhang van de tekst, zodat de Profeet zegt, dat hij de ganse last draagt van de toorn van God, omdat hij neergedrukt wordt door Zijn baren. (Zie ook Psalm 42:8 en 2 Samuël 22:5)

Daar dus deze schrikkelijke, overstelpende vloed de Profeet niet verhinderd heeft zijn hart en zijn gebeden tot God op te heffen, zo laat ons uit zijn voorbeeld leren om in al onze doodsgevaaren het anker van ons geloof en van onze smekingen in de hemel uit te werpen.

Vers 9: *"Mijn bekenden hebt Gij verre van mij gedaan, gij hebt mij hun tot een groten gruwel gesteld; ik ben besloten en kan niet uitkomen."*

Daar de Profeet verstoken is van alle hulp van de kant van de mensen, schrijft hij ook dit toe aan de toorn van God, Die de macht heeft om het hart van de mensen tot welwillendheid te neigen, of ze te verharden en wreed te maken als van verscheurende dieren. Dit is het opmerken waard, want als wij ons niet herinneren dat wij van menselijke hulp verstoken zijn, omdat God Zijn hand weerhoudt, dan zullen wij ons onophoudelijk en bovenmate kwellen en beroeren. Wel is waar, dat wij kunnen klagen over de ondankbaarheid of wreedheid van de mensen, telkens als zij hun plicht van menselijkheid niet jegens ons betrachten, maar dit zal ons tot geen nut wezen, tenzij er de wetenschap bij komt, dat God, terwijl Hij in toorn tegen ons is ontstoken, ons de hulp onthoudt, die Hij voor ons bestemd had; gelijk het Hem licht valt, telkens als dit Hem behaagt, alle harten te neigen om ons hulp en bijstand te verlenen. Hij voegt er iets bij, dat nog smartelijker is, namelijk, dat hij voor al zijn vrienden *tot een grote gruwel is gesteld*, en ten laatste komt hij tot het besluit, dat er geen uitkomst is voor zijn ellende. M. Henry zegt in zijn verklaring: Wanneer wij in moeilijkheden zijn, is het een troost om vrienden om ons heen te hebben die ons liefhebben en die met ons meelijden. Maar deze godvrezende man had zulke mensen niet. Zij mijden hem niet alleen, maar zij walgen van hem en hij wordt door hen niet alleen met verachting bekeken maar met afschuw.

Vers 10: *"Mijn oog treurt vanwege verdrukking; HEERE, ik roep tot U den gansen dag, ik strek mijn handen uit tot U."*

Opdat wij niet zouden denken, dat het hart van de Profeet ongevoelig of van ijzer was, herhaalt hij nogmaals, dat zijn beproevingen zó zwaar en smartelijk waren, dat de tekenen van zijn droefheid zichtbaar werden in zijn ogen en op zijn gelaat. Hieruit zien wij hoe afgemat en terneergeslagen hij was. Toch kon hij niet nalaten om zijn zorgen op God te werpen, om van Hem troost en verlichting te ontvangen. Wat betreft hetgeen hij zegt van *het uitstrekken van de handen*, hiermee stelt hij het teken van de zaak voor de zaak zelf. Wij hebben elders gezegd, wat de strekking was van deze plechtigheid, die in alle tijden en eeuwen algemeen gebruikelijk is geweest.

Vers 11-13: *"Zult Gij wonder doen aan de doden? Of zullen de overledenen opstaan, zullen zij U loven? Sela. Zal Uw goedertierenheid in het graf verteld worden, Uw getrouwheid in het verderf? Zullen Uw wonderen bekend worden in de duisternis, en Uw gerechtigheid in het land der vergetelheid?"*

Door deze woorden geeft de Profeet te kennen, dat als God zich niet haast om hem te hulp te komen, Hij niet op tijd komen zal, omdat hij de dood zó nabij was. Daarom was het nu het laatste ogenblik, indien God hem wilde helpen, want anders zou de gelegenheid hiertoe niet meer bestaan. Hij vraagt dus hoe lang God Zijn hulp wil uitstellen, of het ook wellicht is tot dat Hij door een wonder de doden doet herleven. Hoewel de Profeet nu niet spreekt van de laatste opstanding, die alle andere wonderen te boven zal gaan, zou men hem toch niet vrij kunnen pleiten van de perken te buiten te zijn gegaan, aangezien het ons niet betaamt aan God de tijd te willen voorschrijven wanneer Hij ons moet helpen. Want wij doen Hem onrecht ten opzichte van Zijn macht, als wij er ons niet vast van overtuigd houden, dat het Hem even gemakkelijk valt leven te geven aan de doden, als ter rechter tijd en plaats het grootste gevaar af te wenden.

En voorzeker! standvastig als de heiligen altijd geweest zijn, toch was er altijd enige zwakheid van het vlees bij hen te bespeuren, zodat de vaderlijke goedertierenheid van God de ondeugden had te verdragen, waarmee zelfs hun deugden (geschonken om Christus' verdienste) nog vermengd geweest zijn. Als hij vraagt, of men *Zijn goedertierenheid zal vertellen in het graf*, dan wil hij hiermee niet zeggen, dat de doden ongevoelig zijn, maar hij gaat verder met hetgeen hij reeds gezegd heeft, namelijk, dat het een gelegen tijd is om te helpen, wanneer de mensen, die zich in gevaar bevinden, nog roepen, dan wanneer zij gestorven zijn, en dus uit het graf opgetrokken en levend gemaakt moeten worden. Nu redeneert hij op de gewone wijze: Omdat God niet gewoon is de doden uit het graf op te trekken, en hen tot getuigen te stellen en tot verkondigers van Zijn goedheid. Hij voegt nog de getrouwheid van God bij Zijn goedheid, omdat God, telkens als Hij de zijnen verlost, bevestigt, dat Hij Zijn beloften getrouw vervult. Nu wordt Hij ook door niets gedrongen om te beloven dan alleen door Zijn goedheid. M. Henry zegt in zijn verklaring: Overleden zielen kunnen Gods wonderen wel kennen en Zijn getrouwheid, rechtvaardigheid en goedertierenheid vertellen. Maar gestorven lichamen kunnen dat niet. Zij kunnen Gods gunsten tot vertroosting niet meer ontvangen noch in lof vergelden. Maar hij pleit zo bij God om een spoedige verlossing: "HEERE, Gij zijt goed, Gij zijt getrouw en rechtvaardig. Deze eigenschappen van U zullen bekend gemaakt worden in mijn verlossing. Maar wanneer zij niet haastig komt, zal zij te laat komen."

Vers 14: "Maar ik, HEERE, roep tot U; en mijn gebed komt U voor in den morgenstond."

Hoewel er in de woorden van de Profeet wel enige storing was, toch is het een teken van geloof en ware godsvrucht, dat zijn ijver voor het gebed nooit in hem verflauwd is. Want in deze zin zegt hij zich *in de morgenstond* te haasten, opdat wij niet zouden denken, dat hij koud en kalm met bidden gewacht heeft totdat hij zich in de uiterste nood bevond. Door deze woorden geeft hij nu op nederige wijze te kennen, dat het niet door zijn traagheid was, dat hij gedurende zo lange tijd in ellende heeft verkeerd! alsof hij God niet gezocht had. En dit voorbeeld is daarom voor ons des te merkwaardiger, opdat wij de moed niet verliezen, indien het gebeurt dat onze gebeden van generlei kracht of uitwerking zijn, hoewel zij met vurigheid en uit het hart opgezonden worden.

Vers 15-19: "HEERE, waarom verstoot Gij mijn ziel en verbergt Uw aanschijn voor mij? Van de jeugd aan ben ik bedrukt en doodbrakende; ik draag Uw vervaarnissen (verschrikkingen), ik ben twijfelmoedig. Uw hittige toornigheden gaan over mij, Uw verschrikkingen doen mij vergaan. Den gansen dag omringen zij mij als water, te zamen omgeven zij mij. Gij hebt vriend en metgezel verre van mij gedaan, mijn bekenden zijn in duisternis."

Hoewel deze klachten op de eerste aanblik een droefheid tonen zonder enigerlei vertroosting, toch liggen er stilzwijgende gebeden in opgesloten. Want hij strijdt niet hovaardig met God, maar door te klagen geeft hij zijn verlangen te kennen naar een geneesmiddel tegen zijn kwaad. En deze soort van klacht kan volkomen terecht gerangschikt worden onder die onuitsprekelijke zuchtingen, waarvan Paulus spreekt in Romeinen 8: 26. Indien de Profeet gedacht had, dat hij verworpen en verafschuwd was [bij God], dan zou hij niet volhard hebben in het gebed; maar hij doet hier het gevoel uitkomen van het vlees, waaraan hij krachtig en standvastig weerstand biedt, opdat het ten laatste door de uitwerking zou blijken, dat hij niet te vergeefs gebeden heeft. Daarom ook, hoewel deze Psalm niet eindigt met dankzegging, maar met een bittere klacht, alsof er geen plaats meer was voor genade, is hij ons des te nuttiger om ons bij de plicht van bidden te houden Want voorzeker! terwijl hij zijn verzuchtingen in de boezem van God uitstortte, heeft de Profeet niet nagelaten te hopen op het heil, dat hij niet zag; en hij heeft God ook niet bij het begin de God zijns heils genoemd, om dan daarna geen hulp of heil meer van Hem te hopen.

Nu is het niet zeker waarom hij zegt *dat hij van zijn jeugd af de dood nabij is geweest*; behalve dat men met veel waarschijnlijkheid kan gissen, dat hij op velerlei wijze zwaar beproefd is geworden, alsof zijn leven tussen velerlei gevaren en angsten als aan een draad hing. Hieruit kunnen wij ook opmaken, dat de *toornigheden Gods* en de *verschrikkingen*, waarvan hij terstond daarna spreekt, niet van korte duur geweest zijn, hetgeen hij uitdrukt door het woord *dagelijks*. Aangezien er nu niets ontzettender is dan te weten, dat God in toorn tegen ons is ontstoken, is het niet zonder reden, dat hij zijn benauwdheid vergelijkt bij *een watervloed*. Vandaar komt ook *de twijfel*, want het kon niet anders of de bewustheid van Gods toorn moet zijn hart door een verschrikkelijke onrust hebben gepijnigd. Nu vraagt men echter, hoe dit wankelen samen kan gaan met geloof. En inderdaad, als het hart in twijfel en onzekerheid is, of liever heen en weer wordt geslingerd, dan schijnt het geloof te zijn verzwolgen. Maar de ondervinding leert ons, dat het geloof, wanneer het door zulke beroeringen, als het ware, heen en weder doobert, toch weer van tijd tot tijd boven zal drijven, opdat het niet verzinkt; en als het soms ook onderdrukt wordt, toch wordt het in het verborgene gevoed en gekweekt. (denk aan het gedeelte in de

Christenreis van Bunyan waarbij vanachter de muur olie wordt toegevoerd, zodat het water aan de andere zijde onmogelijk het vuur geheel kan doven!) Want welke stormen zich ook verheffen, het zal zich dekken met dit schild, dat God getrouw blijft, zodat Hij de Zijnen nooit bedrogen of teleurgesteld zal doen uitkomen.

Samenvatting

Deze Psalm is een gebed van de profeet, stellende voor ogen de aanvechtingen en menigvuldige zwaarigheden die hij geleden heeft; lerende alle gelovigen dat zij zich in tegenspoed tot God zullen keren en van Hem troost verwachten. Deze Psalm is ook een heenwijzing naar Christus' lijden. Heman is van de jeugd af bedrukt en doodbrakende, zoals we lazen. Echter, de Heere Jezus heeft geleden vanaf Zijn geboorte op aarde en inzonderheid aan het kruis. Hij heeft het uitgeroepen: "Mijn God, Mijn God, waarom hebt Gij Mij verlaten?" Dat was een verlatenheid die alleen Hij heeft geleden. Christus heeft de dood gedood, en is door de dood heengegaan en opgestaan uit de doden voor Zijn volk, die Hem door de Vader zijn gegeven. Zijn naam is Jezus, want Hij zal Zijn volk zalig maken van hun zonden. Nu is er geen nood zo groot, of de Heere Jezus is er in geweest. Dewijl wij dan een grote Hogepriester hebben, Die door de hemelen doorgedaan is, namelijk Jezus, de Zoon van God, zo laat ons deze belijdenis vasthouden. Want wij hebben geen Hogepriester, Die niet kan medelijden hebben met onze zwakheden, maar Die in alle dingen gelijk als wij is verzocht geweest, doch zonder zonde. Laat ons dan met vrijmoedigheid toegaan tot de troon der genade, opdat wij barmhartigheid mogen verkrijgen, en genade vinden om geholpen te worden ter bekwamer tijd. (Hebr. 4:14-16)

Zingen Psalm 99:2

Vragen

1. Wat voor onderwijs wil Heman in deze Psalm Gods kinderen meegeven?
2. Ook deze Psalm is een heenwijzing naar Christus. Kun je hiervan enkele voorbeelden geven?
3. Als je deze Psalm betreft bij de inhoud van Zondag 10 van de Heidelberger Catechismus, wat valt dan op?
4. David leert ons in Psalm 119:92: "Indien Uw wet niet ware geweest al mijn vermaking, ik ware in mijn druk allang vergaan." Waaruit blijkt in deze Psalm dat ook Heman gerechtvaardigd was door het geloof als gave van God, en een vermaak had in de wet van God?
5. Waarom zijn tegenspoeden, kastijdingen nodig in het leven van Gods kinderen? Weet je een gedeelte uit de Hebr. Brief die daarover handelt?
6. In deze Psalm komen we een ellendige tegen die vanuit de diepte dagelijks roept tot Zijn God om hulp. Hij kan niet afdalen zijn hart en oog op te heffen naar omhoog. Ken je een Psalm waarin het gebed in de morgenstond ook wordt genoemd?
7. Wanneer is de Heere nabij om ons te verlossen, te redden en te bevrijden van de zonden, schuld en het verderf?
8. Men zegt wel dat nood leert bidden. Is dat altijd zo?

Zingen: Psalm 5:1 en 2

Dankgebed